

Burgemeester en wethouders van Pijnacker-Nootdorp
Postbus 1
2640 AA Pijnacker

<i>behandeld door</i>	PC	<i>uw brief van</i>	<i>ons kenmerk</i>	<i>datum</i>	19-2-2021
<i>telefoon</i>	06 - 48475780	<i>uw kenmerk</i>	<i>bijlagen</i>	<i>verzonden</i>	
<i>onderwerp</i>	Notitie Reikwijdte en Detailniveau Omgevingsvisie				

Geacht College,

Het Milieuplatform geeft u hierbij zijn zienswijze op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau Omgevingsvisie Pijnacker-Nootdorp (NRD) d.d. 4 december 2020.

De Omgevingsvisie beschrijft alle terreinen van de fysieke leefomgeving samenhangend en integraal. De samenhang impliceert dat inzicht moet bestaan in en afwegingen gemaakt moeten worden om gewenste ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving mogelijk te maken en ongewenste tegen te gaan. Het college kiest er voor om de elf strategische perspectieven (met subdoelen, indicatoren en criteria) van de Omgevingsvisie hiervoor als een (concept) strategische toekomstvisie voor de gemeente in 2050 als uitgangspunt te nemen.

Deze elf perspectieven zijn in panoramavorm voorgelegd aan de inwoners e.a. Die hebben daarop gereageerd. In de NRD staat¹ dat het participatieverslag als input zal dienen voor het PlanMER. Van belang hierbij is of de elf perspectieven (deels) dienen te worden aangepast als gevolg van de inbreng van inwoners e.a. Eerst moet duidelijk zijn of het participatieverslag leidt tot aanpassing van de elf perspectieven en zo ja, op welke onderdelen herijking plaatsvindt. Dit is dan de basis voor het toekomstbeeld 2050 voor het PlanMER.

Zienswijze

Het participatieverslag kan niet zondermeer als input voor het PlanMER dienen. Eerst hoort beoordeeld te worden of het participatieverslag aanleiding geeft tot aanpassing van de elf perspectieven. Dan pas is het mogelijk om de PlanMER af te kunnen stemmen op de gewenste situatie in 2050.

Het is mogelijk om de NRD voor te leggen aan de Commissie voor de m.e.r. Het voordeel hiervan is dat een deskundige blik op de onderzoeksagenda voor het m.e.r. wordt gegeven, op maat voor de gemeente. Een ander voordeel is dat we beter voorbereid zijn op de (verplichte) toetsing van het MER door de Commissie later in het proces.

¹ Hoofdstuk 3.1. pagina 13.

Zienswijze

Het Milieuplatform stelt voor de NRD voor beoordeling voor te leggen aan de Commissie voor de m.e.r. Zo weet de gemeente aan het begin van de procedure of de NRD voldoet aan de eisen. De gemeente voorkomt daarmee later in de procedure geconfronteerd te worden met onvolkomenheden.

Het zorgvuldig bekijken van hoe opgaven op elkaar ingrijpen, wat de voor- en nadelen van ontwikkelingen zijn en het schetsen van alternatieven en scenario's maakt dat knelpunten of dilemma's in beeld komen. Om daarin keuzes te kunnen maken is een beoordelingskader nodig. De gemeente moet bepalen welk beoordelingskader daarbij wordt gehanteerd.

In hoofdstuk 4 van de NRD wordt een eerste aanzet van uitwerking van zo'n beoordelingskader gegeven, dat nog nader uitgewerkt wordt in het PlanMER. Het Milieuplatform is van oordeel dat de NRD een volledig uitgewerkt beoordelingskader hoort te bevatten.

Zienswijze

Het beoordelingskader in de NRD is incompleet. Het bevat slechts een eerste onvolledige aanzet voor één van de elf perspectieven van de Omgevingsvisie. Het Milieuplatform is van oordeel dat de NRD een helder en volledig uitgewerkt beoordelingskader hoort te geven. Op basis van de beperkte informatie in hoofdstuk 4 NRD is in het kader van inspraak en overleg geen afgewogen oordeel over het beoordelingskader te geven.

Volgens hoofdstuk 4.2 NRD wordt voor het nieuwe beleid beoordeeld of sprake is van een mogelijk positief effect (+), waarschijnlijk geen effect (0) of mogelijk negatief effect (-). Dit vinden wij een te grove beoordelingsschaal. Het Milieuplatform adviseert minimaal uit te gaan van een vijf punt schaal, variërend van relatief slecht (situatie met veel knelpunten en ambities, die nergens worden gehaald) tot relatief goed (situatie met geen knelpunten, ambities worden overal gehaald). De beoordelingsschaal, die de gemeente Rotterdam hanteert², is een goed voorbeeld.

Zienswijze

Het Milieuplatform stelt voor om niet uit te gaan van de in de NRD voorgestelde drie punt schaal, maar minimaal een vijf punt schaal te hanteren voor de beoordeling van effecten in de NRD.

Het college heeft ervoor gekozen de m.e.r. op te laten stellen met als afwegingskader de elf strategische perspectieven van de Omgevingsvisie. Het meest voor de hand liggend is echter om aansluiting te zoeken bij het beoordelingskader volgens de VNG Praktijkproef Afwegingskader Omgevingsvisie (<https://bit.ly/36xTZna>). Daarbij kan een afwegingskader voor de Omgevingsvisie worden gehanteerd dat aansluit bij de 17 Global Goals. Deze Global Goals weerspiegelen de grote maatschappelijke opgaven waar we wereldwijd met elkaar voor staan. Daarmee zijn er veel raakvlakken met de maatschappelijke doelen van de Omgevingswet en de door de wetgever gestelde eisen aan de inhoud van de Omgevingsvisie. Een belangrijke meerwaarde van de Global Goals is dat deze een veelomvattende, mondiaal overeengekomen – en daarmee breed gelegitimeerde – agenda vormen, die gepaard gaat met concrete, tijdgebonden doelen en indicatoren. De kracht van de Global Goals is ook dat ze aanzetten tot het proactief opzoeken van synergie tussen verschillende maatschappelijke opgaven en belangen. Dat ook de sociale en sociaal-culturele doelen onderdeel uitmaken van dit kader is juist voor de gemeente van toegevoegde waarde.

² Zie NRD d.d. juni 2020, pagina 20, van de gemeente Rotterdam (<https://bit.ly/3pZJd0I>).

De VNG heeft de 17 Global Goals herleid tot de volgende 12 op de leefomgeving gerichte hoofdthema's:

1. Gezonde en veilige inrichting van de leefomgeving
2. Inclusieve woonomgeving en toegankelijke voorzieningen
3. Duurzame en veilige vervoerssystemen voor iedereen
4. Waardevolle leefomgeving en aantrekkelijk vestigingsklimaat
5. Weerbaarheid tegen klimaatverandering en rampen
6. Schone energie voor iedereen en tegengaan klimaatverandering
7. Duurzame werkgelegenheid voor iedereen
8. Circulaire economie en duurzame infrastructuur
9. Duurzame landbouw en voedselvoorziening
10. Gezonde ecosystemen en biodiversiteit
11. Schoon water en duurzame drinkwatervoorziening
12. Gezonde leefomgeving: goede milieukwaliteit

De VNG heeft deze 12 hoofdthema's met subdoelen en concrete aandachtspunten bij elkaar gebracht in de Global Goal-onderlegger. Zie bijlage 4 bij de Handreiking van de VNG. De gemeente kan op basis van haar eigen specifieke situatie aandachtspunten herformuleren, weglaten of toevoegen. De opgehaalde reacties naar aanleiding van de panorama's kunnen bijvoorbeeld reden zijn specifieke aandachtspunten en wegingsfactoren aan te passen. Zo ontstaat een prima afwegingskader om tot innovatieve, geïntegreerde en toekomstbestendige keuzes te komen.

De gemeente Westland, die in meerdere opzichten vergelijkbaar is met Pijnacker-Nootdorp, heeft voor zo'n afwegingskader gekozen (<https://bit.ly/3oHkHQs>). De kwaliteiten van de leefomgeving en de effecten van de Omgevingsvisie zijn in beeld gebracht aan de hand van een beoordelingskader dat is gebaseerd op de drie pijlers van People-Planet-Profit. Vervolgens zijn de kansen en risico's voor de fysieke leefomgeving aan de hand van de verschillende scenario's op schematische wijze helder in beeld gebracht via een zogenaamd **Rad van de Leefomgeving**. Ook andere gemeenten, zoals Rotterdam, hanteren deze werkwijze met succes (<https://bit.ly/39zqHXD>). In de **bijlage** bij deze brief is het Rad van de Leefomgeving uit de NRD van Rotterdam opgenomen.

Zienswijze

De voorkeur van het Milieuplatform gaat uit naar een beoordelingskader, dat is gebaseerd op de Global Goals vertaald naar het Rad van de Leefomgeving. De VNG Praktijkproef en de ervaringen in o.a. de gemeenten Westland en Rotterdam laten zien dat het een waardevol hulpmiddel is om tot een brede en gedragen Omgevingsvisie te komen. Het is een krachtig instrument om de leefomgeving breed en vanuit verschillende perspectieven te beschrijven.

Hoofdstuk 3.3 NRD vermeldt dat het PlanMER zich primair richt op de grote ruimtevragers. Genoemd worden verstedelijking, duurzaamheid en economie. Bij economie wordt alleen aandacht gegeven aan bedrijfsterreinen. Wij missen bij dit onderdeel de glastuinbouw als economische factor in Pijnacker-Nootdorp.

Naar onze mening horen ook andere ruimtevragers zoals groen, recreatie en mobiliteit opgenomen te worden. Door bijvoorbeeld groen en recreatie niet te noemen lijkt het erop dat deze aspecten in de gehele afweging ondergesneeuwd raken. Maar als Pijnacker-Nootdorp serieuze ambities heeft m.b.t. natuur en groene recreatiegebieden, dan moeten we die ook als ruimtevragers benoemen. Dit betekent onder andere dat we op zoek gaan naar nieuwe kansen voor natuur en groen, bijvoorbeeld als er ruimte vrij komt wanneer bijvoorbeeld kassen verdwijnen. Laten we ook ruimte voor groen en natuur binnen bestaande en nieuwe wijken en bedrijventerreinen bevorderen!

Wij vernemen graag van u hoe wordt geborgd dat in het PlanMER deze aspecten goed aan bod zullen komen.

Zienswijze

In hoofdstuk 3.3. mist het Milieuplatform bij de opsomming van ruimtevragers de glastuinbouw, groen, natuur, recreatie en mobiliteit. Deze ruimtevragers mogen niet ondergesneeuwd raken in het PlanMER! Hoe wordt geborgd dat deze goed aan bod komen in het PlanMER?

Het is volgens hoofdstuk 3.3 NRD de bedoeling het PlanMER gelijktijdig mee te laten lopen met het opstellen van de Omgevingsvisie, zodat de m.e.r. ondersteuning kan bieden bij het maken van inhoudelijke keuzes tijdens het proces tot vaststelling van de Omgevingsvisie. Het kan tijdig alternatieven laten zien en (globaal) de (milieu)gevolgen inzichtelijk maken. De resultaten van de participatie over de Omgevingsvisie zijn van belang voor keuzes van alternatieven en de beoordeling daarvan qua effecten.

Deze heel algemene beschrijving in de NRD van het proces vraagt om verduidelijking:

- Hoe gaat het gelijktijdig meelopen van het PlanMER met de totstandkoming van de Omgevingsvisie praktisch en qua planning vorm krijgen? Hoe is de regie daarop geregeld?
- Het participatieproces over de Omgevingsvisie levert veel meningen, argumenten en dilemma's op, die om nadere afweging van (beleids)alternatieven en inzicht in de gevolgen daarvan vragen. Wat vinden inwoners werkelijk belangrijk, minder belangrijk of niet? Op welke momenten en op welke wijze en door wie worden in dit proces prioriteiten gesteld en bestuurlijke keuzes gemaakt?
- Hoe wordt het proces ingericht zodat voldoende tussenstappen zijn ingebouwd voor het op transparante wijze delen van informatie met inwoners en degenen, die zienswijzen hebben ingediend, over de (eerste) uitkomsten van de participatie en het volgordelijk nemen van besluiten door de gemeenteraad?

Zienswijze

Het uitgangspunt is om de m.e.r. ondersteuning te laten bieden bij het maken van inhoudelijke keuzes tijdens het proces tot vaststelling van de Omgevingsvisie. Hoe gaat dit in zijn werk? Het is nodig dit uit te werken en inzichtelijk te maken qua planning, onderlinge samenwerking en besluitvorming, zoals in bovenstaande drie bullets genoemd.

Het is te verwachten dat de Omgevingsvisie zal bestaan uit een mix van bestaand beleid, concrete besluiten, principebesluiten en ambities. We onderscheiden de volgende situaties:

1. Hoe concreter en kaderstellend besluiten zullen zijn, des te meer zal diepgaand, kwantitatief onderzoek naar (milieu)effecten en ruimtegebruik noodzakelijkerwijs moeten plaatsvinden om inzicht te krijgen in de gevolgen daarvan. Bij de vaststelling van de Omgevingsvisie zullen de (milieu)effecten e.d. van dergelijke concrete, kaderstellende besluiten voldoende bekend moeten zijn om daarover te kunnen oordelen.
2. Anders is het echter bij principebesluiten en ambities, die in de Omgevingsvisie zullen staan. Principebesluiten en ambities zijn namelijk meer algemeen en abstract van aard. De effecten, kansen en risico's daarvan kunnen daardoor slechts in algemene zin worden benoemd. De praktijk zal zijn dat die besluiten en ambities in een later stadium uitgewerkt en geconcretiseerd zullen worden.

Zienswijze

De situatie, die zich onder punt 2 voordoet, roept de volgende vragen op:

Hoe is in de toekomst bij die uitwerking en concretisering geborgd dat milieueffecten, ruimtebeslag e.d. even goed zijn onderzocht als in het kader van het PlanMER?

Het PlanMER biedt de mogelijkheid keuzes in samenhang met elkaar af te wegen. Hoe gaat deze integrale afweging plaatsvinden bij de toekomstige uitwerking van bepaalde ambities c.q. plannen?

Op welke wijze wordt het milieubelang meegewogen wanneer principebesluiten uitgewerkt worden in het Omgevingsplan of de Omgevingsprogramma's?

Terecht staat in hoofdstuk 3.8. NRD dat monitoring en evaluatie nodig zijn om te kunnen bepalen of gewenste doelen en voorspelde effecten ook daadwerkelijk uitkomen. We lezen: 'In het PlanMER volgt daarom ook een aanzet op welke wijze een dynamisch systeem voor de leefomgeving kan worden opgezet dat helpt bij het monitoren en evalueren van het beleid'.

Het Milieuplatform hecht grote waarde aan monitoring als middel om te bezien of maatregelen het beoogde effect hebben en om zo nodig beleid bij te stellen. In eerdere adviezen heeft het Milieuplatform het belang van monitoring benadrukt en gevraagd om daarvoor adequate systemen op te zetten³. Wij constateren echter dat ondanks goede bedoelingen het opzetten en beheren van monitoringssystemen onvoldoende van de grond komt. Gelet hierop kan niet volstaan worden met een aanzet voor een mogelijk systeem. Daarom hoort bij de vaststelling van het PlanMER en de Omgevingsvisie het monitoringssysteem beschikbaar en operationeel te zijn.

Zienswijze

Bij de vaststelling van het PlanMER en de Omgevingsvisie hoort een adequaat monitoringssysteem beschikbaar en operationeel te zijn.

Met vriendelijke groet,

Namens het Milieuplatform Pijnacker-Nootdorp,
Paul Clabbers

Deze brief is digitaal aangemaakt en daarom niet ondertekend.

³ Zie onder andere onze adviezen d.d. 24-1-2016 over Quickscan Visie duurzame energie, d.d. 8-3-2018 over Verduurzaming warmtevoorziening, d.d. 8-1-2020 over Energiemix.

Bijlage

Rad van de Leefomgeving

NRD Rotterdam d.d. juni 2020

